

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa M. Spółki Jawnej z siedzibą w Ł.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Rejonowego w Ł.,
K. P. - Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Ł. i C. W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 czerwca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,
- 3) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego C. W.,
- 4) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adwokatów A. B. i M. K. kwoty po 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych na rzecz każdego z nich powiększone o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powódki M. spółki jawnej z siedzibą w Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 11 stycznia 2017 r. oddalającego jej powództwo skierowane przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Rejonowego w Ł., K. P. - Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Ł. oraz C. W. o zapłatę kwoty 1.082.215,87 zł tytułem odszkodowania.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania, gdyż pozwany Skarb Państwa był nieprawidłowo reprezentowany przez Prezesa Sądu Rejonowego w Ł., w sytuacji gdy powinien być reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Ł. (art. 379 pkt 2 k.p.c.). Ponadto w ocenie skarżącej spółki skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny w [...]: 1) uznając zasadność zarzutów przedawnienia podnoszonych przez pozwanych nie rozpoznał istoty sprawy, nie odniósł się do zarzutów apelacji, nie ocenił wszechstronnie dowodów w zakresie badania zasadności zarzutów przedawnienia i nie stosując się do zasady rządzącej ciężarem dowodu błędnie ocenił wartość zgromadzonych dowodów i w konsekwencji bezpodstawnie przyjął, że roszczenie uległo przedawnieniu, rażąco naruszając art. 386 § 4 w zw. z art. 328 § 2 oraz art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. 2) rażąco naruszył art. 856 § 1 k.p.c., § 105 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników, a także art. 877 zd. drugie k.p.c. zwalniając pozwanego komornika od odpowiedzialności wynikającej z niedochowania obowiązków prawnych nałożonych na niego tymi przepisami, 3) rażąco naruszył art. 856 § 1 k.p.c., art. 857 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie do obowiązków nałożonych na dozorcę ustanowionego przez pozwanego komornika w osobie dopozwanego C. W., 4) bezpodstawnie przyjął, że roszczenie powódki uległo przedawnieniu naruszając art. 442¹ § 1 k.c. 5) bezpodstawnie uznał za dowód w sprawie wycenę biegłej C. K. ze sprawy II C [...] Sądu Okręgowego w Ł. wydanej w dniu 23 stycznia 2006 r. dla potrzeb postępowania egzekucyjnego prowadzonego w sprawie

III Km [...], określającej wartość ruchomości będących przedmiotem oględzin na kwotę 84. 630 zł, 6) naruszył przepisy prawa materialnego na których oparta jest solidarna odpowiedzialność pozwanych (art. 441 § 1 k.c.) za szkodę wyrządzoną spółce tj. art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w zw. z art. 415 k.c. (w stosunku do pozwanego komornika), art. 23 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w zw. z art. 77 Konstytucji (w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa), art. 857 § 1 k.p.c. oraz art. 415 k.c. (w stosunku do pozwanego C. W.).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego w Ł. wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie na rzecz Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Pozwany C. W. wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej mu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym bezpośrednio na rzecz reprezentującego go pełnomocnika od Skarbu Państwa, z uwagi na trudną sytuację finansową powodowej spółki potwierdzoną uzyskaniem zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze

publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie stwierdził podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania z uwagi na zarzucaną przez powódkę nieważność postępowania do której miało dojść przez prowadzenie postępowania z udziałem niewłaściwie oznaczonej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa z którą wiąże się dochodzone przez skarżącą roszczenie.

Po pierwsze, prowadzenie postępowania z udziałem niewłaściwie oznaczonej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa nie prowadzi do nieważności postępowania, a stanowi uchybienie procesowe, które może mieć wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1999 r., III CKN 1239/98, OSNC 1999 r., nr 11, poz. 191 i z dnia 28 marca 2017 r., II CSK 320/16, nie publ.). W rozpoznawanym przypadku gdyby uchybienie takie nastąpiło nie miałoby ono żadnego wpływu na wynik sprawy, skoro czynności zastępstwa procesowego za pozwany Skarb Państwa wykonywała Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej.

Po drugie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego istotnie przyjmowano, że w sprawach dotyczących solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa z komornikiem czynności procesowe za Skarb Państwa powinien podejmować Prezes właściwego sądu okręgowego, jako sprawujący czynności administracji sądowej w stosunku do sądów rejonowych na obszarze właściwości sądu okręgowego oraz nadzór nad działalnością tych sądów. Było ono oparte na treści art. 22 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 52, ze zm. – dalej: „u.s.p.”) (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2014 r., II CSK 764/13, nie publ. i z dnia 24 maja 2007 r., II CSK 44/07, nie publ.). W stanie prawnym dotyczącym organizacji sądów powszechnych, znajdującym zastosowanie w sprawie, wobec uchylenia art. 22 § 3 u.s.p. ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 203, poz. 1192) stanowisko to straciło na aktualności. W konsekwencji w sprawach dotyczących solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa z komornikiem, Skarb

Państwa – tak jak to miało miejsce w rozpoznawanej sprawie – powinien być reprezentowany przez prezesa właściwego sądu rejonowego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2013 r., III CZP 80/13, OSNC 2014, nr 10, poz. 9). Tak też kształtuje się obecnie praktyka Sądu Najwyższego, który w sposób analogiczny do Sądów obu instancji w rozpoznawanej sprawie, oznacza *statio fisci* Skarbu Państwa w sprawach dotyczących odpowiedzialności odszkodowawczej komornika za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2016 r., II CSK 39/16, nie publ. i z dnia 26 stycznia 2018r., II CSK 117/17, OSNC-ZD 2019, nr 1, poz. 6).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ.).

Skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w wyżej wskazanym rozumieniu. Z podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, którą Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że doszło do przedawnienia roszczenia dochodzonego pozwem, co zwalniało Sąd Apelacyjny od badania merytorycznej zasadności dochodzonego żądania. Powódka we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zwalcza stwierdzone przez Sąd Apelacyjny przedawnienie przez kwestionowanie dokonanej przez ten Sąd oceny dowodów, dotyka zatem kwestii, której weryfikacja w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalna. O oczywistej zasadności skargi nie może zatem świadczyć nie

zbadanie merytorycznie żądania, które w świetle wiążącej Sąd Najwyższy podstawy faktycznej rozstrzygnięcia jest przedawnione.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego Skarbu Państwa zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zm.). O kosztach zastępstwa procesowego należnych pozwanemu C. W. tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. z uwagi na charakter sprawy dotyczącej roszczenia odszkodowawczego spółki w stosunku do pozwanego mającego status jej wspólnika.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej na rzecz adwokata A.B. i adwokata M. K. Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 7 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714, ze zm.).